

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยายเพื่อหาความสัมพันธ์ (descriptive correlational research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการคงอยู่หรือยุติความสัมพันธ์กับสามีของภรรยาที่ถูกสามีทำร้ายร่างกาย โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือภรรยาที่ถูกสามีทำร้ายร่างกายที่เต็มใจเปิดเผยข้อมูล จำนวน 90 คน ในพื้นที่การศึกษา 3 พื้นที่ ได้แก่ ภายในชุมชนที่อาศัย โรงพยาบาลสมเด็จพระพุทธเลิศหล้า และ บ้านพักฉุกเฉินของสมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี กรุงเทพมหานคร ระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ.2545 ถึงวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ.2545

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 6 ส่วน คือ แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล แบบสอบถามความรุนแรงของการถูกทำร้ายร่างกาย แบบสอบถามการรับรู้ความสามารถของตนเอง แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส แบบสอบถามการได้รับการสนับสนุนทางสังคม และแบบสอบถามค่านิยมเกี่ยวกับชีวิตสมรส แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 2 ชุด ได้แก่ แบบสอบถามการได้รับการสนับสนุนทางสังคม และแบบสอบถามค่านิยมเกี่ยวกับชีวิตสมรส ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน และนำมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำแบบสอบถามทุกชุดไปทดลองใช้กับภรรยาที่ถูกสามีทำร้ายร่างกายซึ่งอาศัยในชุมชนจังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 20 ราย ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ .70, .78, .87, .91 และ .88 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากพื้นที่ต่างกัน 3 พื้นที่ คือ ในชุมชน โรงพยาบาล และบ้านพักฉุกเฉิน ด้วยตนเองทั้งหมด โดยการสอบถามผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ประจำสถานอนามัย และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำชุมชน รวมถึงใช้วิธีการบอกต่อ (snow ball) จากผู้ให้ข้อมูลรายก่อนหน้า

การวิเคราะห์ข้อมูล ทดสอบความสัมพันธ์ตัวแปรเชิงกลุ่มโดยใช้การทดสอบไค-สแควร์ (chi-square test) และมอนที คาร์โล (Monte Carlo method)

ผลการวิจัย สามารถสรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นภรรยาที่ถูกสามีทำร้ายร่างกาย จำนวน 90 คน ได้จาก ในชุมชน ร้อยละ 86.7 เป็นภรรยาที่ยังคงอยู่กับสามีร้อยละ 60.0 และยุติความสัมพันธ์กับสามี ร้อยละ 26.7 จากบ้านพักฉุกเฉิน ร้อยละ 7.8 เป็นภรรยาที่ยุติความสัมพันธ์กับสามีทั้งหมด และ โรงพยาบาล ร้อยละ 5.6 เป็นภรรยาที่ยังคงอยู่กับสามีร้อยละ 4.4 และยุติความสัมพันธ์กับสามี ร้อยละ 1.1 ในภาพรวมของภรรยาทั้งหมดพบว่าเป็นภรรยาที่ยังคงอยู่กับสามีมากกว่าและยุติ ความสัมพันธ์กับสามี คือ ร้อยละ 64.4 และ 35.6 ตามลำดับ โดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างพบว่ามีอายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 36.7 อายุเฉลี่ย 38 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช. มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.8 รองลงมาคือระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 22.2 การ ประกอบอาชีพพบว่าเกือบครึ่งหนึ่งมีอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 47.8 รองลงมาคือรับราชการ ร้อยละ 21.1 ส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ระหว่าง 3,501-8,500 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 50 รายได้ เฉลี่ยเท่ากับ 7,558.89 บาท ($SD = 5336.51$)

2. ประสพการณ์การถูกทารุณกรรม พบว่า ในภาพรวมภรรยาถูกสามีทำร้ายร่างกาย ระดับรุนแรงมาก คิดเป็นร้อยละ 66.7 เป็นภรรยาที่ยังคงอยู่กับสามีมากกว่ายุติความสัมพันธ์กับ สามีคือร้อยละ 37.8 และ 28.9 ตามลำดับ ลักษณะการถูกทำร้ายระดับรุนแรงมากที่สุด คือถูกเตะ ร้อยละ 45.6 รองลงมาคือถูกต่อย ร้อยละ 31.1 ส่วนภรรยาที่ถูกสามีทำร้ายร่างกาย ระดับรุนแรงน้อยมีร้อยละ 35.6 เป็นภรรยาที่ยังคงอยู่กับสามีมากกว่ายุติความสัมพันธ์กับสามีเช่น เดียวกันคือร้อยละ 26.7 และ 6.7 ตามลำดับ ลักษณะการถูกทำร้ายร่างกายระดับรุนแรงน้อยที่ พบมากที่สุดคือถูกผลักหรือกระแทกมีร้อยละ 82.2 รองลงมาคือถูกกระชากแรง ๆ มีร้อยละ 58.9

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการคงอยู่หรือยุติความสัมพันธ์กับสามีอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ได้แก่ ระดับความรุนแรงของการถูกทำร้ายร่างกาย การรับรู้ความสามารถตนเองของ ภรรยา การมีบุตรที่ต้องเลี้ยงดู ระยะเวลาสมรส สัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส ค่านิยมเกี่ยวกับ ชีวิตสมรสว่าผู้หญิงควรแต่งงานครั้งเดียว ค่านิยมว่าการจดทะเบียนสมรสเป็นหลักฐานทาง กฎหมายที่แสดงว่าภรรยาเป็นสมบัติของสามี ค่านิยมว่าผู้หญิงที่แต่งงานและมีบุตรควรอดทนทุก อย่างเพื่อให้บุตรได้มีพ่อ ค่านิยมว่าคุณค่าของภรรยาอยู่ที่การผูกมัดใจสามีและสามารถทำให้สามี คงอยู่กับตนไว้ได้ ค่านิยมว่าภรรยาที่ดีต้องตอบสนองความต้องการทางเพศให้สามีตามที่สามี ต้องการ และค่านิยมว่าการมีคู่ครองทำให้มีหน้ามีตาเป็นที่ยอมรับของสังคม

อภิปรายผล

จากการศึกษาครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. **ระดับความรุนแรงของการถูกทำร้ายร่างกาย** มีความสัมพันธ์กับการคงอยู่หรือยุติความสัมพันธ์กับสามี ทั้งนี้พบว่าภรรยาที่ถูกสามีทำร้ายร่างกายในระดับรุนแรงน้อยมีการคงอยู่กับสามีมากกว่ายุติความสัมพันธ์ อธิบายได้ว่า ผู้ถูกกระทำอาจขาดการรับรู้หรือการตระหนักที่ถูกต้องว่าการทำร้ายร่างกาย เช่น การผลัก การหยิกหรือช่วน การกระชาก สิ่งเหล่านี้เป็นการกระทำรุนแรงต่อร่างกาย ไม่ควรถูกกระทำ การขาดการรับรู้ที่ถูกต้องนี้มีผลทำให้ภรรยายอมทนกับการถูกทำร้ายโดยไม่รู้ตัว อีกทั้งภรรยาอาจบิดเบือนเหตุชักนำว่าเป็นเพราะตนเองที่เป็นฝ่ายผิดหรือตนเองเป็นต้นเหตุให้สามีกระทำรุนแรง รวมทั้งสังคมและวัฒนธรรมที่ส่งเสริมมาช้านานตั้งแต่อดีตว่าสามีมีสิทธิ์ที่จะทำอะไรก็ได้ ในกรณีนี้สามีทำร้ายร่างกายภรรยาในระดับรุนแรงน้อยเพื่อเป็นการสั่งสอนภรรยาถือเป็นเรื่องที่ยอมรับได้

ส่วนกรณีภรรยาที่ถูกสามีทำร้ายร่างกายในระดับรุนแรงมากตั้งแต่การบีบคอ ต่อย เตะ กระแทบ จับศีรษะไขกกับของแข็ง ใช้อาวุธทำร้าย ไปจนถึงการใช้น้ำกรดราดนั้น มักมีบุคคลอื่นเข้าไปมีส่วนรู้เห็นกับการทำร้ายนั้นได้ง่าย เช่น สมาชิกในบ้านเดียวกัน เพื่อนบ้าน บุคคลเหล่านี้มักมีการช่วยเหลือซึ่งอาจเป็นแรงสนับสนุนทางสังคมที่ช่วยให้ภรรยาสามารถยุติความสัมพันธ์กับสามีได้ นอกจากนี้การทำร้ายในระดับรุนแรงมาก ยิ่งในรายที่ถูกกระทำมาเป็นเวลานานและนับวันความรุนแรงยิ่งทวีมากขึ้น ภรรยาจะเริ่มตระหนักถึงอันตรายที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากการบาดเจ็บที่เป็นอยู่แล้วว่าสักวันหนึ่งเธอเองอาจถูกสามีทำร้ายร่างกายจนเสียชีวิตได้ จึงทำให้ภรรยาคิดได้ว่าควรจะยุติความสัมพันธ์กับสามี และเมื่ออธิบายตามวงจรความรุนแรงระหว่างคู่สมรส สามารถอธิบายได้ว่า ภรรยาที่ยอมรับการกระทำรุนแรงซ้ำจากสามี มีการยกโทษให้สามีโดยไม่คิดถึงอนต้วจากเหตุการณ์ จนกว่าความถี่และระดับความรุนแรงจะเพิ่มขึ้นอันจะทำให้ภรรยาเปลี่ยนแปลงการให้ความหมายการทุบตีว่าเป็นสิ่งที่ตนยอมรับไม่ได้แล้ว และเริ่มเปลี่ยนเข้ามาสู่การมองปัญหาตามความเป็นจริงมากขึ้น เมื่อนั้นภรรยาจึงคิดที่จะถอนตัวจากเหตุการณ์รุนแรงนั้นด้วยการยุติความสัมพันธ์ สอดคล้องกับการศึกษาของเกลส์ (Gelles, 1976) พบว่าความรุนแรงของการถูกทารุณกรรมมีความสัมพันธ์กับการหลบหนีจากสามี และการมองหาความช่วยเหลือจากบุคคลภายนอก และสอดคล้องกับการศึกษาของเอลส์เบิร์ก และคณะ (Ellesberg et al., 2001) พบว่าผู้หญิงที่ถูกทำร้ายในระดับที่รุนแรงมากจะหนีออกจากบ้าน ในขณะที่ผู้ที่ถูกกระทำทารุณกรรมในระดับต่ำจะมีพฤติกรรมปกป้องตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การรับรู้ความสามารถของตนเองของภรรยา มีความสัมพันธ์กับการคงอยู่หรือยุติความสัมพันธ์กับสามี ทั้งนี้จากการศึกษาพบว่าภรรยาที่มีคะแนนการรับรู้ความสามารถตนเองต่ำส่วนใหญ่มีการคงอยู่กับสามี ส่วนภรรยาที่มีคะแนนการรับรู้ความสามารถตนเองสูงเป็นผู้ที่ยุติความสัมพันธ์กับสามีถึงร้อยละ 41.3 อธิบายได้ว่า โดยทั่วไปแล้วมนุษย์ที่มีความเชื่อว่าตนเองมีความสามารถก็จะแสดงถึงความสามารถนั้นออกมาและจะมีความอดทน อดสาเหไม่ทอดอย่างง่าย ซึ่งจะประสบความสำเร็จในที่สุด (Evan, 1989) ในทำนองเดียวกันภรรยาที่ถูกสามีทำร้ายร่างกายที่เชื่อว่าตนเองมีความสามารถก็จะแสดงถึงความสามารถนั้นออกมา ซึ่งในความเป็นจริงไม่ใช่เรื่องง่ายนักสำหรับภรรยาที่ถูกสามีทำร้ายร่างกายในการที่จะยุติความสัมพันธ์จากสามี เนื่องจากหากการยุติความสัมพันธ์ไม่ว่าจะเป็นการพยายามหนี การแยกทางหรือการหย่าร้าง ถ้าหนีไม่พ้นก็เหมือนกับเป็นการกระตุ้นแรงเร้าให้เกิดการทำร้ายในระดับที่รุนแรงขึ้น ดังนั้นภรรยาที่มีการรับรู้ความสามารถตนเองต่ำจะรับรู้ว่าคุณไม่มีความสามารถเพียงพอที่จะหลบหนีหรือออกจากสามีไปได้ จึงยอมอดทนหรือคงอยู่กับสามีต่อไป ในทางกลับกันภรรยาที่มีการรับรู้ความสามารถตนเองสูงจะมีความพยายามที่จะออกจากสามีไม่ว่าจะใช้เวลานานหรือต้องพบกับอุปสรรคเพียงใด สนับสนุนทฤษฎีของชอยส์และแลมค์ (Choice & Lamke, 1997) ที่อธิบายว่าการรับรู้ความสามารถตนเองในระดับสูงเป็นเสมือนแหล่งทรัพยากรของบุคคลในการชักจูงภรรยาที่ถูกกระทำรุนแรงมีการเลือกใช้วิธีการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อชีวิตที่ดีขึ้นกว่าเดิม แม้ว่าจะต้องพานพบกับปัญหาบ้าง ซึ่งสามารถอธิบายเพิ่มเติมได้ว่าการรับรู้ความสามารถตนเองของภรรยาที่ถูกสามีทำร้ายร่างกายจะช่วยให้ภรรยาได้พิจารณาตัดสินใจการกระทำต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล รวมทั้งช่วยให้มีความสามารถเผชิญปัญหาหรือแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม

3. การประกอบอาชีพของภรรยา ไม่มีความสัมพันธ์กับการคงอยู่หรือยุติความสัมพันธ์กับสามี อภิปรายผลได้ว่า แม้ว่าการประกอบอาชีพเป็นการแสดงถึงการมีงานทำ การมีรายได้ และแสดงถึงการเป็นผู้ที่ช่วยเหลือตนเองได้ (Greenstein, 1990) ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้ภรรยาที่ถูกสามีทำร้ายร่างกายใช้ประกอบการพิจารณาในการตัดสินใจยุติความสัมพันธ์กับสามีได้ แต่อาจเป็นไปได้ว่าถึงแม้ภรรยาจะมีงานทำ มีรายได้เป็นของตนเองก็ตาม แต่เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ทำให้ค่าใช้จ่ายและค่าครองชีพสูงขึ้น รายได้ของภรรยาอาจไม่เพียงพอที่จะใช้จ่ายในครอบครัว โดยเฉพาะหากเป็นภรรยาที่มีบุตรด้วยแล้วจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพึ่งพาการเงินจากสามีเพิ่มเติม จึงทำให้ภรรยาที่มีการประกอบอาชีพยังคงอยู่กับสามีต่อไป และจากการศึกษาพบว่าภรรยาที่ไม่ได้ประกอบอาชีพมีการยุติความสัมพันธ์กับสามีถึงร้อยละ 50 อาจเป็นไปได้ว่า ภรรยาที่ไม่ได้ประกอบอาชีพนี้ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาการเงินจากสามี

เนื่องจากมีทรัพย์สินดั้งเดิมของตนเองหรืออาจได้จากญาติพี่น้องหรือจากมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษ ผลการวิจัยนี้จึงพบว่าการประกอบอาชีพของภรรยาไม่มีความสัมพันธ์กับการคงอยู่หรือยุติความสัมพันธ์กับสามี ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของโชติมา กาญจนกุล (2540) ที่พบว่าเหตุผลที่ทำให้ภรรยายอมอดทนอยู่กับการทุบตีของสามีนั้นส่วนหนึ่งมาจากขาดอำนาจทางเศรษฐกิจในครอบครัวจากการไม่มีงานทำทำให้ภรรยาต้องพึ่งพิงสามี และไม่สอดคล้องกับการศึกษาเชิงสำรวจของมูลนิธิผู้หญิง(2534) ที่พบว่าร้อยละ 50 ของผู้ตอบแบบสอบถามเคยถูกสามีหรือคนรักทุบตีมาก่อนและสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ต้องทนอยู่กับสามีที่ทุบตีตนเพราะการไม่มีงานทำ

4. การมีบุตรที่ต้องเลี้ยงดู มีความสัมพันธ์กับการคงอยู่หรือยุติความสัมพันธ์กับสามี จากการศึกษาพบว่าภรรยาที่ถูกสามีทำร้ายร่างกายที่มีบุตรต้องเลี้ยงดูมีการคงอยู่กับสามีมากกว่ายุติความสัมพันธ์ ส่วนภรรยาไม่มีบุตรมีการยุติความสัมพันธ์กับสามีมากกว่าคงอยู่กับสามี อธิบายได้ว่า การมีบุตรเป็นการเพิ่มภาระให้กับภรรยา กล่าวคือภร่ายังมีหน้าที่ภายในครัวเรือน การทำงานบ้าน การจัดหาอาหาร ตลอดจนการจัดหาอุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ เนื่องจากมีสมาชิกเพิ่มขึ้น (สุดสวาท ดิศโรจน์ และ มาลินี วงษ์สิทธิ์, 2531) อีกทั้งการมีบุตรนี้บุตรต้องได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากบิดาโดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเป็นภรรยาที่ไม่มีงานทำ ซึ่งเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้การคิดที่จะยุติความสัมพันธ์กับสามีไม่อยู่ในวิสัยที่จะกระทำได้ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่าภรรยาที่ยังคงอยู่กับสามีมีร้อยละ 10.34 ให้เหตุผลว่าไม่สามารถเลี้ยงดูลูกได้ และให้เหตุผลว่าไม่ต้องการทิ้งลูกไปมีถึงร้อยละ 79.3 อีกทั้งโดยสัญชาตญาณของความเป็นแม่แล้วผู้หญิงที่มีบุตรเมื่อต้องยุติความสัมพันธ์กับสามีมักจะนำบุตรมาอยู่กับตนเองด้วย จึงเป็นการยากสำหรับภรรยาที่ถูกสามีทำร้ายร่างกายและมีบุตรในการที่จะไปหางานทำเมื่อต้องอยู่ด้วยตนเอง นอกจากนี้แล้วจากการศึกษาครั้งนี้ยังพบว่าภรรยาส่วนใหญ่เห็นว่าผู้หญิงที่แต่งงานและมีบุตรควรอดทนทุกอย่างเพื่อให้บุตรได้มีพ่อ ซึ่งในท้ายที่สุดแล้วจึงทำให้ภรรยาที่ถูกสามีทำร้ายร่างกายส่วนใหญ่ต้องอดทนอยู่กับสามีต่อไป สอดคล้องกับการศึกษาของกฤตยา อาชวนิจกุล และคณะ (2544) ที่พบว่าผู้หญิงที่ถูกกระทำรุนแรงร้อยละ 80 ยอมอดทนอยู่กับสามีต่อไปให้เหตุผลว่าไม่ต้องการทิ้งบุตรไป สะท้อนให้เห็นว่าการมีบุตรเป็นข้อจำกัดหนึ่งที่ทำให้ภรรยาต้องคงอยู่กับสามีต่อไป

5. การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของภรรยา ไม่มีความสัมพันธ์กับการคงอยู่หรือยุติความสัมพันธ์กับสามี ทั้งนี้พบว่า คะแนนเฉลี่ยการได้รับการสนับสนุนทางสังคมโดยรวมทุกด้านทั้งในกลุ่มที่คงอยู่และยุติความสัมพันธ์กับสามีใกล้เคียงกันมาก คือ 65.22 ($SD = 14.18$) และ 66.44 ($SD = 13.53$) ตามลำดับ จึงทำให้ไม่มีความแตกต่างหรือมีผลโดยตรงต่อการคงอยู่

หรือยุติความสัมพันธ์ และอาจเป็นไปได้ว่าถึงแม้ว่าภรรยาที่ถูกสามีทำร้ายร่างกายได้รับการสนับสนุนในภาพรวมอยู่ในระดับสูงก็ตาม แต่อาจได้รับการสนับสนุนที่ไม่จริงจังและต่อเนื่อง จึงไม่เกิดแรงกระตุ้นมากพอที่จะมีผลต่อการคงอยู่หรือยุติความสัมพันธ์กับสามี ทำให้การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของภรรยาไม่มีความสัมพันธ์กับการคงอยู่หรือยุติความสัมพันธ์กับสามี

6. **ระยะเวลาสมรส** มีความสัมพันธ์กับการคงอยู่หรือยุติความสัมพันธ์กับสามี จากการศึกษาพบว่าภรรยาที่มีระยะเวลาสมรสมากกว่า 7 ปี ขึ้นไป มีการคงอยู่กับสามีมากกว่ายุติความสัมพันธ์ ส่วนภรรยาที่มีระยะเวลาสมรสน้อยกว่าหรือเท่ากับ 7 ปี มีการยุติความสัมพันธ์มากกว่าคงอยู่กับสามี ทั้งนี้อธิบายได้ว่าการใช้ชีวิตสมรสมากกว่า 7 ปีขึ้นไป สามีภรรยาได้มีการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ผ่านเหตุการณ์ร้อนหนาวและฝ่าฟันอุปสรรคมาด้วยกัน ย่อมมีความผูกพันกันมาก รวมทั้งระยะเวลาอยู่ด้วยกันดังกล่าว เป็นระยะเวลาการอยู่ด้วยกันที่สามีภรรยาได้ผ่านพ้นภาวะวิกฤตของการใช้ชีวิตคู่ (seven years itch) โดยได้มีการปรับตัวให้อยู่ด้วยกันได้ มีความเข้าใจและให้อภัยกัน ส่วนภรรยาที่มีระยะเวลาสมรสน้อยกว่าหรือเท่ากับ 7 ปี ส่วนใหญ่จะเป็นผู้มีอายุไม่มากอาจมองว่าเมื่ออยู่ด้วยกันไม่ได้ก็น่าที่จะสิ้นสุดความสัมพันธ์และสามารถเริ่มต้นชีวิตคู่ใหม่ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ซินเดอร์ และเชียร์ (Snyder & Scheer, 1981) ศึกษาในคู่สมรสที่ใช้ความรุนแรงต่อกันพบว่าผู้หญิงที่สมรสมาเป็นระยะเวลายาวนานจะมีแนวโน้มที่จะคงอยู่กับสามี หรือกลับไปใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับสามีต่อไปภายหลังจากเข้าพักพิงในบ้านพักฉุกเฉินมาระยะหนึ่ง สูงกว่าผู้ที่สมรสมาเป็นระยะเวลาที่สั้นกว่า และจากการศึกษาของ สปาวดิ้ง (Spaulding, 1991) ศึกษาในผู้หญิงจำนวน 74 คน ที่ถูกทารุณกรรมทางร่างกายและเข้าร่วมโปรแกรมการทำจิตบำบัด และผู้หญิงที่พักพิงในบ้านพักฉุกเฉิน ผลการศึกษาพบว่าหญิงที่สมรสมาเป็นระยะเวลาน้อยกว่า 6 ปีมีความเป็นไปได้สูงที่จะยุติความสัมพันธ์กับคู่ของตน

7. **สัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส** มีความสัมพันธ์กับการคงอยู่หรือยุติความสัมพันธ์กับสามี จากการศึกษาพบว่าภรรยาที่มีสัมพันธภาพกับสามีไม่ดีจะยุติความสัมพันธ์กับสามีมากกว่าคงอยู่ ในทำนองกลับกันภรรยาที่มีสัมพันธภาพกับสามีดีจะคงอยู่กับสามีมากกว่ายุติความสัมพันธ์ อาจอธิบายได้ว่าสัมพันธภาพของคู่สมรสที่ดี จะมีความรักความเข้าใจ เต็มใจในการดำเนินชีวิตร่วมกัน มีความเชื่อมั่นร่วมกัน สื่อสารกันอย่างเปิดเผย ตลอดจนมีการยอมรับในคุณค่าและเคารพศักดิ์ศรีซึ่งกันและกัน ซึ่งสัมพันธภาพที่ดีจะช่วยให้สามารถปรับตัวและใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน แม้ว่าเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ถูกสามีทำร้ายร่างกาย ภรรยาจะมีการปรับตัวเพื่อลดความตึงเครียดลงหรือแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นในครอบครัวเพื่อให้ชีวิตสมรสราบรื่น ส่วนในคู่สมรสที่มีสัมพันธภาพระหว่างกันไม่ดี บรรยากาศของครอบครัวก็จะเต็มไปด้วยความขัดแย้ง เกลียดชัง

และมีการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง โดยเฉพาะในคู่สมรสที่มีการทำร้ายร่างกายกันมักมีแนวโน้มที่จะใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหามากขึ้น และหากเกิดการทำร้ายร่างกายอยู่บ่อยครั้งประกอบกับถูกทำร้ายร่างกายในระดับรุนแรงมาก จึงเป็นไปได้ว่าภรรยาเลือกที่จะยุติความสัมพันธ์กับสามีมากกว่าจะคงอยู่กับสามีต่อไป สอดคล้องกับการศึกษาของ ฟาวทส์ (Pfouts, 1978 cited in Choice & Lamke 1997) ซึ่งพบว่าภรรยาที่ถูกกระทำรุนแรงตัดสินใจสิ้นสุดความสัมพันธ์กับสามีขึ้นอยู่กับความพึงพอใจในสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส หากพึงพอใจในสัมพันธภาพนั้นกับสามี ภรรยาก็จะยังคงใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับสามีต่อไปและพยายามรักษาสัมพันธภาพนั้นไว้

8. ค่านิยมเกี่ยวกับชีวิตสมรส

8.1 ค่านิยมที่มีความสัมพันธ์กับการคงอยู่หรือยุติความสัมพันธ์กับสามี ได้แก่ ค่านิยมว่าผู้หญิงควรแต่งงานครั้งเดียว ค่านิยมว่าการจดทะเบียนสมรสเป็นหลักฐานทางกฎหมายที่แสดงว่าภรรยาเป็นสมบัติของสามี ค่านิยมว่าผู้หญิงที่แต่งงานและมีบุตรควรอดทนทุกอย่างเพื่อให้บุตรได้มีพ่อ ค่านิยมว่าคุณค่าของภรรยาอยู่ที่การผูกมัดใจสามีสามารถทำให้สามีคงอยู่กับตนไว้ได้ ค่านิยมว่าภรรยาที่ดีต้องตอบสนองความต้องการทางเพศให้สามีตามที่สามีต้องการ และ ค่านิยมว่าการมีคู่ครองทำให้มีหน้ามีตาเป็นที่ยอมรับของสังคม จากการศึกษาพบว่าภรรยาที่เห็นด้วยกับค่านิยมดังกล่าวมีการคงอยู่กับสามีมากกว่ายุติความสัมพันธ์ อภิปรายผลได้ว่า ในอดีตที่ผ่านมาผู้หญิงไทยได้รับการปลูกฝังและถูกอบรมสั่งสอนว่า การแต่งงานคือการลงทุนโดยใช้ชีวิตของลูกผู้หญิงวางลงไป หน้าที่ของภรรยาคือการดูแลปรนนิบัติสามีให้ดีที่สุดเพื่อให้สามีคงอยู่กับภรรยาไปตลอดชีวิตสมรส หากมีการหย่าร้างเกิดขึ้นผู้หญิงจะมีสถานภาพของความเป็นแม่หม้ายติดตัวไปซึ่งเป็นเรื่องที่สังคมไทยยังไม่ยอมรับเท่าใดนัก ถึงแม้ว่าในปัจจุบันจะมีการยอมรับการมากขึ้นก็ตามแต่จากกระบวนการขัดเกลาทางสังคมจึงยากที่จะเปลี่ยนแปลงความคิดนี้ นอกจากนี้ยังมีคำกล่าวที่ว่าผู้หญิงสามชั่ว ชายสามโบสถ์เป็นคนไม่ดี ดังนั้นจึงทำให้ภรรยาที่ถูกสามีทำร้ายร่างกายที่เห็นด้วยกับค่านิยมนี้มีแนวโน้มที่จะคงอยู่กับสามีสูงไม่ว่าจะเกิดเหตุการณ์รุนแรงสักเพียงใด ผู้หญิงก็จะพยายามประคับประคองและอดทนไว้เพื่อความเป็นครอบครัว

8.2 ค่านิยมที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการคงอยู่หรือยุติความสัมพันธ์กับสามี ได้แก่ ค่านิยมว่าเมื่อแต่งงานแล้วภรรยาเป็นสมบัติของสามีสามีมีสิทธิ์ที่จะทำอะไรก็ได้ ค่านิยมว่าเมื่อแต่งงานแล้วเป็นหน้าที่ของผู้หญิงฝ่ายเดียวที่จะต้องรักษาและประคับประคองชีวิตสมรสให้ยืนยาว ค่านิยมว่าการแยกทางหรือหย่าร้างเป็นการสร้างความอับอายให้กับครอบครัวและวงศ์ตระกูล ค่านิยมว่าผู้หญิงที่หย่าร้างจะมีตราบาปติดตัวไปตลอดชีวิต ค่านิยมว่าการหย่าร้างหรือเลิกยากกับ

สามีเป็นทางออกที่ดีทางหนึ่งสำหรับคู่สมรสที่มีปัญหาขัดแย้งจนไม่สามารถอยู่ร่วมกันต่อไปได้ ค่านิยมว่าผู้หญิงที่หย่าร้างหรือล้มเหลวในชีวิตคู่ก็เท่ากับเป็นการล้มเหลวในความเป็นผู้หญิง ค่านิยมว่าภรรยาที่ดีต้องสงบเสงี่ยมเจียมตนและเชื่อฟังสามี ค่านิยมว่าภรรยาที่ดีควรนิ่งเฉยเมื่อสามีกระทำผิดเพื่อลดการโต้แย้ง ค่านิยมว่าผู้หญิงที่แต่งงานแล้วไม่ควรหย่าหรือเลิกรากับสามีเพื่อรักษาความมีหน้ามีตาของตนไว้ ทั้งนี้พบว่าภรรยาส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับค่านิยมดังกล่าว มีเห็นด้วยเพียงข้อเดียวคือค่านิยมว่าการหย่าร้างหรือเลิกรากับสามีเป็นทางออกที่ดีทางหนึ่งสำหรับคู่สมรสที่มีปัญหาขัดแย้งจนไม่สามารถอยู่ร่วมกันต่อไปได้ อภิปรายผลได้ว่า ในอดีตการทำร้ายภรรยาได้รับการปลุกฝังให้เป็นความถูกต้องมานานภายใต้โครงสร้างครอบครัวแบบบิดาเป็นใหญ่ (patriarchy) บุรุษได้รับยกย่องให้เป็นผู้มีอำนาจมากกว่าสตรีในครอบครัว สามารถตัดสินใจแทนบุตรและภรรยาได้ มีสิทธิทุกอย่างในตัวภรรยาแม้แต่การใช้ความรุนแรง รวมทั้งแนวคิดที่ว่าภรรยาเป็นสมบัติของสามี (กสส., 2544) วิวัฒนาการมาจนกลายเป็นวัฒนธรรมหรือความเชื่อที่ยอมให้สามีทารุณกรรมภรรยาได้ สถาบันทางสังคมยังแบ่งแยกและกำหนดให้สตรีด้อยกว่าบุรุษในทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และด้านกฎหมาย สตรีถูกเลือกปฏิบัติด้วยการกดขี่และวิตรอนสิทธิความเสมอภาคตามสิทธิมนุษยชนส่วนบุคคล การถูกสามีทารุณกรรมส่วนใหญ่เป็นการกระทำที่ถูกมองว่าสามีมีสิทธิกระทำต่อภรรยาได้และกฎหมายมิได้ให้ความคุ้มครองหรือเป็นที่พึ่งแก่สตรีได้ สตรีไทยส่วนมากจึงยอมทนต่อการถูกสามีทารุณกรรม

แต่ปัจจุบันได้มีการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องสิทธิสตรีมากขึ้น มีการนำเสนอผ่านสื่อต่าง ๆ มากมาย ไม่ว่าจะเป็นวิทยุ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ ทำให้ผู้หญิงได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิสตรีและสิทธิอื่น ๆ ที่ตนพึงได้รับจากสังคมอย่างเท่าเทียมกัน นอกจากนี้แล้วมุมมองของสังคมเกี่ยวกับการหย่าร้างเปลี่ยนแปลงไป มีการยอมรับมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการคงอยู่หรือยุติความสัมพันธ์กับสามีของภรรยาที่ถูกสามีทำร้ายร่างกาย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

ด้านการปฏิบัติ

1. จากการศึกษาครั้งนี้ค้นพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยขออนุญาตทำการเก็บข้อมูลจำนวน 90 ราย ส่วนใหญ่ยินดีให้ความร่วมมือและยินดีที่จะเปิดเผยเรื่องราวของตนเอง มีเพียง 1 รายที่ไม่ต้องการเข้าร่วมวิจัย และผู้วิจัยได้ปฏิบัติตามการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างอย่างเคร่งครัดแสดงให้เห็นว่าเมื่อมีการประเมินถึงการถูกทำร้ายนั้นผู้หญิงยินดีให้ข้อมูล ตรงข้ามกับ

ความเชื่อที่ว่าผู้หญิงไม่ต้องการพูดเรื่องราวการถูกทำร้าย ซึ่งในความเป็นจริงแล้วภรรยากลุ่มนี้จำนวนมากหวังอยู่เงียบ ๆ ว่าจะมีใครสักคนถาม ดังนั้นพยาบาลในทุกหน่วยงานควรตระหนักถึงการประเมินปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัว และเป็นผู้มีความไวต่อความรู้สึก มีความไวที่จะสังเกตอาการผิดปกติทั้งทางกายและทางจิตใจ เพื่อค้นหาความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นภายในครอบครัวหรือชุมชน เช่น อาการที่เกิดขึ้นเรื้อรัง โดยไม่มีสาเหตุของโรคที่ชัดเจน

2. ระดับความรุนแรงของการถูกทำร้ายร่างกายมีผลกับการคงอยู่หรือยุติความสัมพันธ์ในรายที่ถูกกระทำรุนแรงระดับน้อยส่วนใหญ่มักทนอยู่กับสามีต่อไป ส่วนในรายที่ถูกกระทำรุนแรงระดับมากบางรายมีการยุติความสัมพันธ์ได้ แต่ยังมีสตรีอีกจำนวนไม่น้อยที่ยังทนอยู่กับสามี ดังนั้นควรมีประเมินความสามารถของผู้หญิงที่ถูกทารุณกรรม เพื่อเป็นการเฝ้าระวังและหาแนวทางในการให้การดูแลที่เหมาะสม รวมทั้งติดตามให้การช่วยเหลือในกรณีจำเป็น

3. ควรมีการเผยแพร่แหล่งบริการทางสังคมที่สามารถการช่วยเหลือสตรีที่ประสบปัญหาถูกกระทำรุนแรง เช่น บ้านพักฉุกเฉิน หน่วยงานที่ให้คำปรึกษา เนื่องจากสตรีบางรายที่ถูกกระทำรุนแรงระดับมากและมีบุตรที่ต้องการยุติความสัมพันธ์กับสามีแต่ไม่มีที่ไป ไม่ทราบว่าจะทำอย่างไร เพื่อเป็นข้อมูลทางเลือกในการแก้ปัญหาแทนการเก็บกดปัญหาไว้โดยการเผชิญปัญหาเองเพียงลำพัง

4. ควรมีการส่งเสริมสัมพันธภาพของคู่สมรส โดยให้ความรู้เกี่ยวกับลักษณะความแตกต่างของบุคคล การยอมรับ การปรับตัวเข้าหากัน การชื่นชม การให้เกียรติยกย่องคู่สมรส วิธีการในการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เหมาะสม และส่งเสริมการทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว ซึ่งจะสามารถลดข้อขัดแย้ง ความตึงเครียดในครอบครัว และป้องกันการเกิดความรุนแรงในครอบครัวซ้ำ ๆ ได้

5. ควรมีการจัดตั้งกลุ่มช่วยเหลือตนเอง เพื่อกระตุ้นให้ผู้หญิงที่ประสบปัญหาถูกสามีทำร้ายร่างกายมีชีวิตอยู่ได้สมบูรณขึ้น กลุ่มมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือผู้หญิงให้ยุติหรือเผชิญกับความรุนแรงในชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่าสตรีไม่ต้องการหรือไม่อาจที่จะแยกจากสามีที่ทำร้ายได้ เพราะกลุ่มจะช่วยทำให้สตรีหยุดตำหนิตนเอง ลดความรู้สึกโดดเดี่ยว ทำให้สตรีได้รับทราบถึงวิธีการและแนวทางป้องกันตนเอง รวมทั้งได้มองเห็นถึงศักยภาพหรือความสามารถที่ตนเองมี สามารถเผชิญหน้ากับปัญหาได้อย่างมีสติ เข้าใจในปัญหาและร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหา ทำให้ผู้ประสบปัญหาสามารถฟื้นตัวเองและรับรู้ว่าคุณภาพ ได้ตระหนักถึงคุณค่าของตนเอง เป็นการสร้างความมั่นใจในการดำเนินชีวิตต่อไป

ด้านการกำหนดนโยบาย

1. กระตุ้นให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนจัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษา และช่วยเหลือสตรีที่ประสบปัญหาความรุนแรงอย่างเป็นระบบ และให้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
2. กำหนดนโยบายเน้นให้ชุมชนร่วมกันสอดส่องดูแลภายในชุมชนด้วยกัน กระตุ้นจิตสำนึกให้ทุกคนในชุมชนเข้าใจและร่วมมือแก้ไขปัญหาความรุนแรงต่อผู้หญิง
3. หน่วยงานระดับสูงควรมีการกำหนดนโยบายในการส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส

ด้านการวิจัย

1. การศึกษาครั้งนี้ศึกษาเฉพาะในจังหวัดสมุทรสงครามและกรุงเทพมหานครเท่านั้น ผลการศึกษาจึงเป็นเฉพาะกลุ่ม ดังนั้นควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในกลุ่มที่มีขนาดใหญ่ขึ้น เช่น ระดับภาค เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่หลากหลาย และสามารถนำไปวางแผนกำหนดนโยบายในการแก้ไขปัญหาได้ครอบคลุมยิ่งขึ้น
2. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงความสัมพันธ์ในเบื้องต้นเท่านั้น ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการคงอยู่หรือยุติความสัมพันธ์ที่แท้จริง เพื่อนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการหาแนวทางช่วยเหลือให้ตรงกับกลุ่มสตรีที่ถูกกระทำรุนแรงได้เหมาะสมยิ่งขึ้น
3. ควรมีการศึกษาในเชิงคุณภาพ เพื่อจะได้รับทราบถึงปัญหาและการตัดสินใจของสตรีที่ถูกกระทำรุนแรงได้อย่างครอบคลุมและลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการศึกษาเชิงปริมาณข้อมูลที่ได้มีความจำกัดในบางเรื่อง
4. ควรมีการวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบที่เหมาะสมในการเสริมสร้างพลังอำนาจกับภรรยาที่ถูกสามีทำร้ายร่างกาย
5. ควรมีการวิจัยเพื่อหารูปแบบการปรับเปลี่ยนค่านิยมด้านการครองชีวิตคู่ และเสริมสร้างค่านิยมความเท่าเทียมทางเพศในสังคมไทย